

POSTANOWIENIE

15 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Beata Janiszewska

na posiedzeniu niejawnym 15 września 2023 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa A. B.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z 23 lutego 2022 r., I ACa 651/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od Bank spółki akcyjnej w W. na rzecz A. B. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Pozwany Bank S.A. w W. (dalej: Bank) wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, oddalającego apelację skarżącego w sprawie z powództwa A. B. o zapłatę i ustalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jako pierwszą przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał potrzebę dokonania wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. W ocenie Banku wykładni wymagały art. 4 ust. 2 i art. 6 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, a także art. 65, 354, 358 § 2 i 385¹ k.c. oraz art. 69 ust. 3 ustawy z

dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe. Zdaniem skarżącego konieczne jest wyjaśnienie konsekwencji abuzywnego charakteru tzw. klauzul *spreadowych* w sytuacji, w której tzw. klauzula ryzyka walutowego stanowi główny przedmiot umowy i – wobec wyrażenia jej w jasny i zrozumiały sposób – nie podlega badaniu jako niedozwolona w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

Skarżący wskazał także na potrzebę wykładni art. 189 k.p.c. Nie wyjaśnił swojego stanowiska w jednoznaczny sposób, jednak z całokształtu wywodów Banku można wnosić, że jego zdaniem w orzecznictwie powstała rozbieżność w kwestii tego, czy w tzw. sprawach frankowych kredytobiorca ma interes prawny w ustaleniu nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy (względnie ustalenia istnienia stosunku o treści uwzględniającej brak związania konsumenta niedozwolonymi postanowieniami umownymi) także wówczas, gdy przysługuje mu możliwość domagania się od kredytodawcy zapłaty określonej kwoty.

Potrzeba, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., oznacza, że określony przepis, istotny z punktu widzenia podstawy prawnej zaskarżonego orzeczenia, może być rozumiany na różne sposoby, a orzecznictwo i nauka prawa albo nie wypracowały w tym przedmiocie żadnego poglądu, albo prezentują rozbieżne stanowiska. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno w takim wypadku zawierać wskazanie, które przepisy wymagają wykładni i na czym polegają poważne wątpliwości związane z ich rozumieniem lub rozbieżnościami w ich stosowaniu (postanowienia SN z: 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09 oraz 24 kwietnia 2018 r., II CSK 743/17). Rozbieżność w orzecznictwie sądów powinna natomiast zostać wykazana przez przywołanie judykatów, w których odmienne rozstrzygnięcia zapadły w stanach faktycznych nieróżniących się od siebie w relewantny prawnie sposób (postanowienie SN z 7 czerwca 2015 r., III CSK 59/15). Brak spójności orzecznictwa przestaje mieć znaczenie prawne wtedy, gdy po jego wystąpieniu wydana zostanie w danym przedmiocie uchwała Sądu Najwyższego działającego w poszerzonym składzie.

Wbrew twierdzeniom Banku w sprawie nie zachodzi potrzeba wykładni wskazanych przez pozwanego przepisów prawa. Kierunek rozumienia unormowań prawa materialnego przywołanych w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi

kasacyjnej do rozpoznania – zgodnie z twierdzeniami samego pozwanego – miałyby znaczenie dla sprawy wyłącznie w razie przyjęcia, że tzw. klauzula ryzyka walutowego została sformułowana w sposób jednoznaczny w rozumieniu art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. Tymczasem Sąd Apelacyjny wyraźnie wskazał, że jakkolwiek wspomniane postanowienie umowne określa główne świadczenia stron, to podlegało ono ocenie pod kątem kryteriów z art. 385¹ § 1 zd. 1 k.c. z uwagi na brak sformułowania go w sposób jednoznaczny.

W konsekwencji przedstawiony przez skarżącego problem związany z wykładnią określonych unormowań należy uznać za niepozostający w związku z realiami sprawy. Miałyby on bowiem znaczenie jedynie w razie uprzedniego przyjęcia, że ocena Sądu Apelacyjnego o niejednoznaczności wspomnianego postanowienia była błędna, a zatem: że trafny jest drugi z zarzutów skargi; tymczasem na obecnym etapie postępowania Sąd Najwyższy nie jest władny do zajęcia tego rodzaju stanowiska. Wypada przypomnieć, że związek między potrzebą wykładni przepisów prawa, jako przyczyną kasacyjną, oraz wynikiem postępowania kasacyjnego nie może mieć warunkowego charakteru, uzależnionego od trafności poszczególnych zarzutów kasacyjnych, ponieważ wymagałoby to dokonania wyprzedzającego badania zasadności podstaw kasacyjnych na etapie orzekania w przedmiocie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2020 r., V CSK 153/20, i z 26 września 2022 r., I CSK 1273/22).

Co się z kolei tyczy potrzeby wykładni art. 189 k.p.c., to sam Bank trafnie zauważa, że pojęcie interesu prawnego „zostało szeroko omówione w judykaturze”. Wywody skarżącego nie eksponują natomiast rzeczywistego problemu interpretacyjnego czy powstałej w orzecznictwie rozbieżności, lecz są nakierowane na polemikę ze stanowiskiem Sądu drugiej instancji. Kwestia tego, czy powodowi w określonej sytuacji prawnej przysługuje interes prawny w domaganiu się ustalenia istnienia lub nieistnienia prawa lub stosunku prawnego, nie poddaje się generalizacji. Ocena taka powinna być dokonywana *in casu*, a samo w sobie przedstawianie w judykaturze różnych stanowisk nie świadczy o występowaniu rozbieżności w orzecznictwie, lecz jest pochodną badania odmiennych stanów faktycznych, cechujących się swoją indywidualną specyfiką.

Jedynie ubocznie wypada dodać, że w przypadku żądania ustalenia nieistnienia stosunku prawnego mającego wynikać z umowy kredytu, która – zgodnie z pierwotnymi założeniami stron – miała być wykonywana także w dacie orzekania (art. 316 § 1 k.p.c.), a nadto wiązała się z ustanowieniem zabezpieczenia w postaci hipoteki, z reguły można przyjąć, że kredytobiorca twierdzący, iż stosunek prawny nie istnieje, ma interes prawny w dokonaniu takiego ustalenia niezależnie od możliwości domagania się zapłaty kwoty odpowiadającej spełnionym przez niego na rzecz Banku świadczeniom, wskazywanym w sprawie jako świadczenia nienależne. Jak już jednak wspomniano, kwestia ta powinna być każdorazowo przedmiotem indywidualnej refleksji sądu orzekającego.

Jako drugą przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego ujętego w pytaniu, czy w świetle art. 69 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe uzasadnione jest przyjęcie, że kredyty denominowane lub indeksowane do waluty obcej są w istocie kredytami udzielonymi w złotych polskich, skoro zobowiązanie z tytułu takiego kredytu można skutecznie spełnić w walucie indeksacji lub denominacji – bez konieczności dokonywania jakichkolwiek przeliczeń.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa przywołanie przyczyny kasacyjnej unormowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga poprawnego zidentyfikowania problemu, w tym odniesienia go do konkretnych przepisów. Konieczne jest także przedstawienie argumentów prowadzących do rozbieżnych ocen danego zagadnienia (postanowienie SN z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01). Podniesiony problem musi również charakteryzować się nowością; zagadnienie, które było już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, co do zasady traci ten walor (postanowienie SN z 19 marca 2012 r., II PK 294/11). Istotność problemu prawnego wyraża się natomiast w tym, że ma on znaczenie precedensowe dla rozstrzygania podobnych spraw lub rozwoju jurysprudencji (postanowienie SN z 23 marca 2012 r., I CSK 496/11). Obowiązkiem wnoszącego skargę jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd

odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie SN z 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14).

Tylko we wskazanych wyżej okolicznościach może być realizowana publicznoprawna funkcja skargi kasacyjnej. Jednocześnie przedstawiony Sądowi Najwyższemu problem musi mieć konkretny związek z rozstrzygnięciem danej sprawy, to jest z zarzutami skargi oraz podstawą prawną i faktyczną zaskarżonego wyroku (postanowienie SN z 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13). Przyjęcie skargi do rozpoznania ma bowiem na celu zarówno realizację interesu publicznego, jak i ochronę praw prywatnych.

Wyjaśniając istotę swoich wątpliwości skarżący przedstawił teoretyczny wywód, z którego wynikać miała teza o tym, że kredyty indeksowane do waluty obcej lub denominowane w takiej walucie są w istocie kredytami walutowymi. Niezależnie od tego, że poprawność tego wywodu budzi daleko idące wątpliwości, należy wskazać, iż Bank nie wyjaśnił ani przyczyn, dla których kwestia ta miałaby stanowić rzeczywisty, poważny problem prawny, ani tego, jak jej rozstrzygnięcie wpływa na ocenę prawną sprawy. Drugiej z tych kwestii nie poświęcono żadnej uwagi. Już ta okoliczność wyklucza przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Sformułowanego w skardze pytania nie przedstawiono bowiem jako „istotnego zagadnienia” oraz nie wykazano, by rzeczywiście występowało ono „w sprawie”. Sama okoliczność, że postępowanie dotyczy roszczeń związanych z kredytem powiązany z walutą obcą nie oznacza wszak, że każda kwestia związana z oceną prawną takiego kredytu przekłada się na kierunek rozstrzygnięcia sprawy.

Ponadto w orzecznictwie wyjaśniono już, że nowelizacja Prawa bankowego polegająca na dodaniu art. 69 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, zmierzała jedynie do wyeliminowania skutków działań banków wykorzystujących tzw. *spready* i nie zmieniała istoty konstrukcji umowy kredytowej, a w szczególności nie prowadziła do jej przekształcenia w umowę o kredyt walutowy (zob. wyrok SN z 26 stycznia 2023 r., II CSKP 722/22).

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy uznał, że z motywów skargi kasacyjnej nie wynika, by zachodziły przyczyny określone

w art. 398⁹ § 1 k.p.c., co uzasadniało odmowę przyjęcia tej skargi do rozpoznania. O kosztach orzeczono na podstawie § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

[SOP]

[ms]